

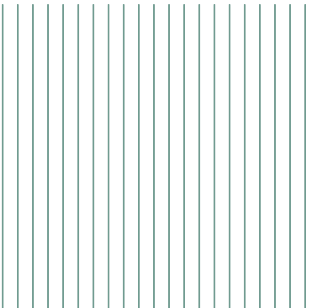
T

oen Leopold II in 1885 Congo 'verwierf', voerde hij onmiddellijk een gigantische onteigening door. De onteigende gronden verklaarde hij tot staatsbezit. Dat liet hem toe om onder meer uitgebreide concessies te verlenen aan particuliere bedrijven. Zo kreeg Union Minière du Haut-Katanga (UMHK), die zou uitgroeien tot het belangrijkste mijnbouwbedrijf van Belgisch-Congo, het exploitatierecht van de mijnen in grote delen van Katanga.¹ Over de rol en het belang van UMHK in Congo is al behoorlijk wat geschreven. Ook de betrokkenheid van het bedrijf in de Congocrisis begin jaren 1960 werd uitgebreid onderzocht door de commissie die in 2000 werd ingesteld om de moord op Patrice Lumumba en de mogelijke betrokkenheid van Belgische politici te onderzoeken.

In dit nummer focust Jeroen Laporte op een minder bekende periode, in de aanloop naar en kort na de Congolese onafhankelijkheid in 1960. Centraal in zijn onderzoek staat de vraag welke rol UMHK toen speelde. Hield het bedrijf zich afzijdig van elke politieke inmenging zoals het zelf beweerde? Of heeft het getracht de politiek te beïnvloeden om zijn economische belangen te beschermen? De bijdrage van Jeroen is een deelaspect van zijn masterscripties in de geschiedenis en in de economie, en is gebaseerd op origineel archiefonderzoek van de correspondentie tussen de UMHK-bedrijfsleiding in Brussel en Elisabethstad.

'Niet bespotten, niet betreuren, niet verwerpen, maar begrijpen.' Met die verwijzing naar Spinoza besluit em. prof. Guy Vanthemsche zijn antwoord op het essay van de Nederlandse socioloog Jan Breman dat in het vorige nummer van *Brood & Rozen* verscheen. Het essay is een eerbetoon aan Jules Marchal, de klokkenluider die in verschillende publicaties

de wandaden van Leopold II in de Onafhankelijke Congostaat en het wanbeleid in Belgisch-Congo aan de kaak stelde. Ook de bredere geschiedschrijving over koloniaal Congo en de huidige postkoloniale debatten kwamen in het essay aan bod. Net daarop wilde Vanthemsche graag een antwoord formuleren. Een antwoord en geen repliek. Hij gaat niet in het defensief, maar wil als historicus het beeld van de Belgische koloniale geschiedschrijving toch in een juister perspectief plaatsen.

De hashtagbeweging #MeToo deed het debat rond seksualiteit en daarmee ook de erfenis van de seksuele revolutie terug opblaaien. De seksuele revolutie wordt meestal gesitueerd op het einde van de jaren 1960. Ze wordt vaak omschreven als een ommekeer in de omgang met en de kijk op seksualiteit, waarbij het emanciperende en bevrijdende aspect centraal stond. Op die visie en perceptie kwam echter vrij vlug kritiek, onder meer van de homobevrijdingsbeweging en de tweede feministische golf. Geboeid door het actuele debat over plaats en betekenis van de seksuele revolutie onderzocht Emma Ydiers in haar scriptie hoe het concept 'seksuele revolutie' doorheen de tijd in de internationale literatuur werd ingevuld en hoe dat is vertaald in het publieke debat. Ze focust hierbij op Nederland, een land dat zich sterk identificeert met seksuele vrijheid.

Begin 2018 kreeg Amsab-ISG een groot deel van de collectie van de Brusselse kunstenaar Wilchar in bewaring. In-tussen hebben collectiemedewerkers Annie, Geert, Ludwig, Nadine en Pascale hard gewerkt aan de ontsluiting ervan.

Wilchar, artiestennaam van Willem Pauwels, was van alle markten thuis: schilder, beeldhouwer, tekenaar, graficus, affiche-ontwerper ... Geboren in een arbeidersmilieu is hij zich altijd arbeider blijven voelen. Hij was actief in het verzet tijdens WO II en werd gearresteerd en opgesloten in Breendonk en Hoei. Zijn ervaringen daar legde hij vast in een reeks aquarellen, die tot een van de meest aangrijpende artistieke getuigenissen van de gruwel in de kampen behoren. Hendrik Ollivier, voormalig hoofd van de collectie in Amsab-ISG, schetst het portret van de kunstenaar die zichzelf een '*imagier populaire*' noemde. Wilchar kreeg bij leven nooit de bekendheid die hij verdiende. Aan Amsab-ISG om zijn artistieke erfenis de plaats te geven die haar toekomt.

En dan zijn er boeken. Piet Creve las al enige tijd geleden de publicatie *La Rose Blanche* van Poli Roumeliotis en Kris Kaerts. Dit verhaal over een Grieks café in Brussel brengt ook een beknopte geschiedenis van Griekenland en van de Griekse migratie naar België.

Ten slotte stelt Donald Weber de publicatie *Belgische republikeinen* van Els Witte voor. En dat is volgens hem 'zowat het definitieve boek over vroegradicalisme in België, verreweg het beste en volledigste overzicht dat tot dusver is verschenen'.

Paule Verbruggen

¹ Frans BUELENS, De grote conglomeraten: hoe werd de kapitalistische economie in Congo ingeplant? In: Idesbald GODDEERIS, Amandine LAURO, Guy VANTHEMSCHÉ (red.), *Koloniaal Congo. Een geschiedenis in vragen*, Polis, 2020, pp. 118-130.